

**Orijinal Kaynak:** Bruner, Jerome S. and Feldman, Carol Fleisher. (1982, June 24). “Where Does Language Come From?”, *The New York Review of Books*.

**Atıf Şekli:** Bruner, Jerome S. and Feldman, Carol Fleisher. (2021, Kasım 17). “Dil Nereden Gelir?”, Çev. Aydan Eyüpoğlu, *Sosyal Bilimler*. sosyalbilimler.org/dil-nereden-gelir

## Dil Nereden Gelir?

Jerome S. Bruner ve Carol Fleisher Feldman

Türkçesi: Aydan Eyüpoğlu

İnsan dilinin kökenleri sorusu dilbilimcilerin nadiren ciddi bir şekilde ilgisini çeker. Bunun sebebi, konunun önemsiz olması ya da kuramsal bir tartışma tarihinden yoksun olması değildir. Ancak dilin nasıl ortaya çıktığına ilişkin tartışmalar, onu insan yapan insan dilinin özelliklerini aşma eğilimindedir. Ne onun biçimsel leksiko-gramatik yapısıyla ne de dillerin neden belirli sözdizimsel yollarla belirli anlamsal ayrımlar yaptıklarıyla ilgilenirler. Örneğin; çekim, kelime sırası ve morfolojinin bu kadar çok dilde bu kadar çok işe yaraması nasıl gerçekleşti ya da neredeyse tüm diller, nedensellik ve geçişlilik belirtmek veya dilbilimcilerin “belirtisiz” veya sıradan ifadeler olarak adlandırdıkları şeyleri belirgin, olağanüstü ifadelerden ayırt etmek gibi düğümlü meseleleri bu kadar düzgün bir şekilde işliyor mu?

Dil mucizevi, çoğalan bir ağaç gibi görünüyorsa da dilin kökleriyle ilgili tahminlerin çoğu herkesin bildiği gibi işleksiz ve garip bir biçimde sıkıcı olmuştur. Dil, jestlerden mi türemiştir (daha yakın zamanlı teorilerden birini seçecek olursak)? Şey, neden olmasın? Fakat jestler, dilbilimsel sistemin karmaşıklığını nasıl üstlenmiştir? Aynı şey, dilin “homurtular ve inilteler” ve “yo-heave-ho”<sup>1</sup> benzeri seslerden ortaya çıktığı iddiaları için de söylenebilir. Paris’teki Société de Linguistique’in 19. yüzyılın sonlarında yaptığı toplantılarda köken konusunu yasaklamasına şaşmamak gerek. Ayrıca, belirli dillerin doğasında bulunan yapısı ve sistematik nitelikleriyle ilgili sorular —bu yüzyılın ilk yıllarında Saussure’ün “eşsüremlî” sorun olarak adlandırdığı şey— 19. yüzyılın kökenlerle bağlantılı olanlar da dahil “artsüremlî” ya da tarihsel meselelerle ilgili kaygılarını bir kenara itmiştir.

Ama tüm o yasaklanmalara ve sıkıcılığa rağmen dilin köklerine dair tahminlerin yok olmaya direnme yolu vardır. Son yıllarda artsüremlî dilbilime çok az ilgi gösterilmiştir ancak Chomsky’nin dilin doğuştan olduğu yönündeki cesur hipotezinden türetilen çocuğun dil edinimi üzerine yapılan çalışmaların muazzam bir şekilde büyümesiyle “köklere” olan ilgi canlı tutulmuştur. Belki de Chomsky’nin çocukta dil ürettiğini iddia ettiği Kartezyen

---

<sup>1</sup> Yo-heave-ho teorisi; dilin, toplumsal iş gücündeki insanlar tarafından söylenen ritmik ilahiler ve vokallerde ortaya çıkmış olduğu hipotezidir. —çn

mucize, bunu türlerde de üretebilirdi —belki de zihindeki evrensel, derin yapılı, biçimsel dilbilgisi; insanoğlunun önce dili icat edebildiği ve daha sonra böyle özel bir yerel dil ortaya çıktıktan sonra anadilini doğru bir şekilde konuşmak için yerel kuralları tanıyabileceği bir evrensel, derin-yapılı, biçimsel dilbilgisi şeklinde inşa edilmiştir. Ama hiç kimse bazı dillerin adeta yaşayan, ilkel fosiller olduğunu iddia etmeye hazır değildi. Joseph H. Greenberg’in bilinen tüm yaşayan dillerin genelgelerini kataloglama gibi çabalar, bizi kendi dilsel dar görüşlülüğümüzden kurtarmak için bir yol kat etmesine rağmen köken meselesine çok az yardımcı olmuştur. Eğer tüm dillerin eşit derecede gelişmiş olduğu fikrine (hâlâ neredeyse evrenseller) katılıyorsanız, o zaman onların ortak noktalarının bir açıklaması size her şeyin ne şekilde başladığını nasıl söyleyebilir?

Bir de şempanzeler var tabii ama onlar üzerine yapılan araştırmalar bize, bu sevimli maymunumsulara insan vesayeti verildiğinde maymunuların dilsel ayrımların bazı mantığını kavrayabiliyor olmaları dışında ne söyledi? Bunu vahşi doğada kendi başlarına yapmazlar —Oklahoma’daki bir tutsak, Brezilya fındığına “kaya meyvesi” demek için kendiliğinden işaret dilini kullanmış olsa bile.

Bu nedenle, az bilinen bir dilbilimcinin dilin kökleri üzerine bir kitapla çıkagelmesi heyecanlanmak için bir neden yokmuş gibi görünebilir. Bu, geçmişte kalmış bir bilimsel can sıkıntısına dayanan bir tahmin için çok fazladır. Derek Bickerton’ın [Roots of Language](#) [Dilin Kökleri-1981] kitabı ana detaylarda yanlış olsa bile (ki muhtemelen durum böyle değildir) yine de bu can sıkıcı konuya özgün ve önemli bir katkıda bulunacaktır. Bu kitap, gerçek dilin olası kökenlerine değinen ve dilin almış olabileceği çok sayıda olası biçim göz önüne alındığında neden bazı biçimleri aldığına dair hipotezler sunan bir kitaptır.

Bickerton’ın argümanının biçimi ve kanıtların kullanımı ustaca, cesur ve nihayetinde can sıkıcıdır —ancak davasının hiçbir kısmı göz ardı edilemez. Bickerton, insan dilinin yeniden icat edildiği, dilbilimsel Büyük Patlamalar’ın gerçekleştiği durumlar olduğunu savunur. Bunlar —genellikle şaşırtıcı bir şekilde başlangıçta keskin ve kısa süreli— kreollerin pidginlerden ortağa çıktığı durumlardır (biraz daha detaya incek olursak). Ancak, birinin anadilinde bulunmayan (ve dolayısıyla “taklit edilemeyen”) yeni sözdizimsel biçimlerin konuşma içinde ortaya çıkması ve daha sonra konuşma daha standart bir hâle gelince ortadan kaybolması gibi çocuğun dil ediniminde ortaya çıkan “küçük patlamalar” da vardır. Bickerton’dan başka hiç kimse, çocukların erken konuşmalarındaki bu yaratıcı “hataları” sistematik olarak kreol konuşmasının icatlarıyla karşılaştırmayı düşünmemiştir.

Şimdiye kadar dilin “derin yapısı” konusundaki çağdaş tartışmaya neredeyse hiç girmemiş olan olağanüstü bir dilsel fenomen olan “dil melezleşmesi” hakkında ilk kelime budur. Dilsel anlamda “kreol”, Louisiana veya Haiti gibi belirli kültürlere değil, pidginlerden kaynaklanan tüm dillere atıfta bulunur. Pidginler, kendilerini birbirleriyle temas halinde yaşarken bulan ve farklı standart dilleri konuşanlar arasındaki sınırlı sosyal alışverişi idare etmek için gelişen, neredeyse yapısız, geçici ve oldukça istikrarsız “dillerdir.”

Bu, Afrika'da farklı diller konuşan iç savaş öncesi Amerika'daki kölelerin birlikte çalışmak ve yaşamak zorunda kaldıklarında ya da daha yakın bir zamanda şeker kamışı tarım işçileri Hawaii'de bir araya getirildiğinde olmuştur. Bu insanların çoğu, "üst katman" —yani resmi ve baskın— dili İngilizce olan bir toplumda yalnızca Japonca, Tagalogca, Çince, Portekizce veya Hawaii dili konuşuyordu. Pidgini oluşturan bağlantılardan sonraki bazı nesillerde pidgin konuşanların çocukları, bundan sonra onların ve çocuklarının ana dili haline gelen genel amaçlı bir dil, bir kreol konuşmaya başlamışlardır. Ortaya çıkan kreol, hem ilk pidgin konuşmacılarının tüm sözde alt katman dillerinden hem de üst katman dilinin yapısından sıklıkla farklı olan istikrarlı bir yapıya ve sözdizimsel kurallara sahiptir. Bu kreol, (sınırlı sayıdaki orijinal pidginin aksine) herhangi bir olgun dilin hizmet ettiği anlaşılabilir tüm dilsel işlevlere hizmet eden bir yapıya ve kurallara sahiptir.

Bu geçiş olağandışı bir olaydır. Ancak köken arayışında olan dilbilimcinin oportünist bakış açısına göre olağandışı olan şey; tarihi kaybedilmemiş ve sözlü geçmişte zorunlu olarak kaybolmuş olan sıradan dillerin aksine hem öncül pidgin hem de yeni ortaya çıkan kreol genellikle kaydedilmiş ve kullanılabilir durumdadır. Birçok pidgin ilk olarak modern sömürgeciliğe tepki olarak üretilmiştir ve birkaç nesil sonra gerçek kreol olmuştur. Bu kreollerden bazıları o kadar yakın zamanda oluşmuştur ki bugün neredeyse hiç değişmemişlerdir. Bu nedenle, konuşmacıları farklı baskın veya üst düzey dillerden gelen pidginlerden ortaya çıkan oldukça iyi belgelenmiş, geniş çapta dağılmış kreoller bulmak mümkündür. Land Rover'daki bir araştırmacı, konuşması yeni kreol kurallarını içeren bir muhbir bulabilir ve ona bir örnekler ve karşı örnekler listesi sorabilir. Kasabaya dönüş yolunda, önceki neslin o kreol dilini konuşmayan bir pidgin konuşmacısına aynı şeyi onun nasıl söyleyeceğini sorabilir. Kreollerin ortak noktası nedir ve onlardan önceki pidginlerden ne şekilde farklıdırlar?

Hawaii Kreol İngilizcesindeki bir cümlede Özne, Eylem ve Nesnenin konuşlandırılması için sözcük sırasını örnek alalım. Hawaii Kreol, Hawaii Pidgin İngilizcesinde (ve alt katman dillerinin çoğunda veya tümünde) anlamsız ÖEN sırasına izin verir. Ama daha da önemlisi, Bickerton'ın gösterdiği gibi pidgindeki değişken ÖEN sıraları basitçe izin vericiyken ve (konuşmaları genellikle dil kökenlerini açığa vuran) uzman olmayan konuşmacıların değişkenliğine müsaade ederken Hawaii Kreol İngilizcesinde ÖEN düzeninin türevlerini yaratan kurallar Nesne, Eylem ve Özne bu sırada gerçekleştiğinde olduğu gibi karmaşık "ön ünlüleşme" işlevlerini yerine getirmek için kullanılır:

difren bilifs dei got, sam gaiz

"Different beliefs they got, some guys."

"Some guys have different beliefs."

Bu cümle bir pidgin konuşmacısı tarafından anlaşılmaz. Kreol konuşmacıları bu kelime sırası kuralını nereden almıştır? Hawaii Kreolleri, nesneyi alt katman dillerinde nasıl kurallara aykırı bir şekilde —veya kuralları hiçe sayarak— cümlenin önüne koymuştur?

Yakın dilsel çevrede böyle bir kural olmamasına rağmen konuşmacıyı böyle bir kural yaratmaya zorlayan, “ön ünlüleşmeye” ya da nesnenin öncelikli olduğu bir bakış açısı yaratmaya yönelik bir tür dilbilimsel ya da bilişsel bir dürtü mü vardır? Ve ya Guyana Kreolü’nde, Seyşeller Kreolü’nde, Papiamentu’da, Sranan’da ve Morityus Kreolü’nde buna benzer olaylar bulursanız?

Bickerton’ın kitabı, çok çeşitli alt tabaka ve üst tabaka dilleri ile pek çok farklı kreolden gelen ortak kuralların örnekleriyle o kadar doludur ki onun bulguları göz ardı edilemez. Ortak kurallar, yalnızca dilsel ortamdan “öğrenilmiş” olamazdı çünkü orada mevcut değillerdi. İnsan zihninden yeniden fişkırmak için icat edilmeleri gerekiyordu.

Ve şimdi, farklı standart dilleri öğrenen çocuklar arasındaki sözcük sıralaması “hatalarının” ilk başta bahsettiğimiz aynı ön ünlüleşme işlevini yerine getirme girişimleri olarak yorumlanabileceğini varsayalım. Sözde hataların Özne, Eylem ve Nesnenin hareketi için belirli kurallara uyması gerekmez (kreoller için verilen önceki örnekte olduğu gibi). Gösterilmesi gereken tek şey, ya çocukların kreol biçimleriyle aynı işlevi görecektir biçimleri dilde hızlı ve hatasız bir şekilde “aramaları” ya da bu tür formlar yoksa bunları yanlış icat etmeleridir. Önemli olan, genç dil “öğrencisi”nin kullandığı dilde belirli ayrımlar yapmaya yönlendirilmiş görünmesi ve standart dilinde erişilebilir bir tane bulamazsa kendi başına bir tane yaratmasıdır. Bu görüşe göre çocuk aynı zamanda, çevresinde bulunanlardan farklı biçimler icat eden bir dil yaratıcısıdır. Ayrıca yapıyı “aklından” alıyor olmalıdır. Bickerton, kreol ve çocuk dilinin yapılarının şaşırtıcı derecede benzer olduğunu bu nedenle her ikisinin de insan zihnini şekillendiren evrensel bir dil “biyoprogram”ından gelmesi gerektiğini savunur.

Bickerton’ın kitabı, dilin biyoprogramı tarafından verilen “temel itme”nin bir parçası olduğunu düşündüğü ayrım türlerinin yakın gerekçeli dilbilimsel örnekleriyle doludur. Ne yazık ki aralık, onun ayrıntılı kanıtlarının çoğunu örneklememize izin vermez ve ayrıntılar, dilbilimsel analize alışkın olmayanlar tarafından kolayca anlaşılamayacaktır. (Her şeye rağmen kitap, geniş perspektifi ve genel argümanının canlı üslubu sayesinde, ilgili dilbilimci olmayanlar tarafından hâlâ zevkle okunabilir.) Ayrıntıları değerlendirmeye çalışmaktansa (Bickerton’ın tezinin kışkırtacağı bilimsel tartışmaya bırakılması daha iyi olan bir görev), onun dile yönelik “itme”nin (veya itmelerin) doğası hakkındaki iddialarını göz önünde bulundurmamak ve onun varsayılan dil biyoprogramının ona, onun varsaydığı kadar iyi hizmet edip etmediğini öğrenmek daha iyi olur. Argümanları son derece tekniktir ancak zihin ve dil teorisi için olan çıkarımlar muazzamdır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Bickerton temel biyoprogramı, insan bilişinin doğasında doğuştan var olan ilkel ayrımları eşleştirmek için dilsel icatlar üretmek olarak kavrar. Bir dil öğrenmek “bu programı uyarlamaktan, onu gözden geçirmekten ve [öğrenenin] karşılaştığı kültürel dilin gerçeklerine uyacak şekilde ayarlamaktan ibarettir. Böyle bir program olmadan en basit kültürel diller muhtemelen oldukça öğrenilemez olurdu.” Dilin yapısı (Chomsky’de olduğu gibi) zihnin yapısının içindedir. O hâlde bir

anlamda dil, insan ırkının herhangi bir üyesi tarafından başlangıçtan beri “bilinen”dir. Ancak Bickerton bu görüşü yeni bir marifetle geliştirir. Daha farklı bir durum öne sürer: Hem kreollerden hem de çocukların dil ediniminden elde edilen kanıtlar, bizi dilden önce bir şekilde “anlaşıldığı” gibi en az dört temel zihinsel ayrımı kabul etmeye zorlar. Yoksa onları dilsel olarak asla kavrayamazdık.

Dört ayırım, tüm insan iletişiminin temelidir. Birincisi, özgün ve özgün olmayan (ÖÖOA) arasındadır, bu ayırım (özgün) “Bir köpek beni ısırды,” ve (özgün olmayan) “Mary, odada bir köpek olmasına katlanamaz,” gibi ifadelerle gösterilen bir makale sistemi tarafından genellikle ve minimal olarak ele alınır. Tüm kreollar, belirsiz bir makaleyi eksik bir makaleden (dilbilimciler tarafından “işaretsiz” makale olarak adlandırılır) ayırt ederek ÖÖOA’yı kullanır veya icat eder ve çocuklar saf ÖÖOA ayırımlarını ana dillerinde hata yapmadan öğrenirler.

İkincisi, aynı zamanda “doğuştan” olan durum ve süreç (DSA) arasındaki ayırımdır. Bu, İngilizce konuşan çocukların ustalığındaki hatasızlık ve kafa karışıklığının asıl yokluğuyla kanıtlanır. Bu ilke de İngilizcedeki -ing ekinin durum bildiren eylemlere değil de süreç belirten eylemlere getirilmesidir. Bir çocuk “I eating” diyebilir fakat “I being here” demez. Tıpkı Bickerton’ın gösterdiği gibi, kreollerde paralellikler vardır.

Üçüncü ayırım, “anlık” ve “anlık olmayan” arasındadır (AAOA). Tek, anlık olaylar için olan eylemler (vurmak) ile sürekli olarak tekrarlanan veya alışılmış diğer eylemler (yaşamak) arasındaki farkı belirten bir ayırımdır. Geçmiş zaman, ilk kavrandığında, hem dil ediniminde (Fransızca ve İtalyanca en basit örneklerdir) hem de kreollerde yalnızca anlıklara ayrılmıştır.

Doğuştan gelen Büyük Dörtlü ayırımların sonuncusu, ettirgen-eksiz ayırım yani EEA’dır. Standart bir dilde (kreollerde olduğu gibi) ayırım açıkça yapıldığında ister Yeni Gine Kaluli gibi yapıcının ettirgen rolünün cümlelerin öznesi üzerinde bir çekimle belirlendiği bir dilde olsun, ister eyleme ettirgen durumunu belirtmek için bir ekin eklendiği Türkçede olsun- bu ayırım hatasız öğrenilir.

Basitçe ifade etmek gerekirse Bickerton, biyoprogramın insanları hayatlarını deneyimlemeye ve daha sonra kesinliğe karşı belirsizliğe, sürece karşı duruma, olaylarda sınırlılığa karşı sınırsızlığa ve diğer eylem ve varlık durumlarına karşı nedensellik için ilkel dilsel ifade bulmaya eğilimli hale getirdiğini savunur.

Dilbilime aşına olanlar bu tezi, deneyimi “eylem argümanları” olarak adlandırılabilirler. Şeylere göre organize eden ve ardından hevesli konuşmacıyı bu argümanların temel unsurlarını ifade etmek için dilsel formlar bulmaya veya icat etmeye teşvik eden temel bir “Kip sistemi” geliştiren olarak hemen fark edeceklerdir. Ancak, Bickerton’ın dil edinimi ve kreoller üzerine literatürde nefes kesici ve iyi düşünülmüş bir tarama temelli, filogenetik Orijinal Dil Oyununu başlatmış olması gereken türden bir Zihin

planını ortaya koyan argümanın cesaretini takdir etmek için dilbilimci olmaya gerek yoktur.

Bickerton'ın sunduğu plan sadece cesur değil aynı zamanda esnektir çünkü doğuştan gelen dilsel formları kesin olarak belirtmez, sadece dil arayan zihinlerimizin aradığı ayrımlara en iyi ne tür formların uyacağını belirtir. Gerçekten de Bickerton, sözde kültürel dillerimizin çoğu zaman sözde biyoprogramımızın temel taleplerine daha az uyum sağladığını (üst düzey bir dilin devralmaya başladığı kreolleştirmede olduğu gibi) ve hem öğrenilmesi daha zor hem de daha karmaşık deneyimlerin yansımaları haline geldiğini savunur. Bickerton aslında bazı dillerin, özellikle “daha saf” orijinal kreollerin diğerlerinden daha az evrimleştiğini iddia edecek kadar ileri gitmiştir. Bu daha saf diller, çocuk diline benzer (icat edilen “hataları” da dahil). Bickerton'ın orijinal kreollerin çocukça veya dilsel olarak standart dillerden daha aşağı olduğu izlenimini vermektan kaçınma konusundaki cesur çabasına rağmen, onun iddiaları kesinlikle dilbilimciler arasında uzun süredir ortodoks olan göreciliğe bir meydan okuma olarak alınacaktır.

Onun argümanları, biri dil edinimi (J.B.) hakkında bir şeyler bilen, diğeri Creole dilleri (C.F.) hakkında bir şeyler bilen bir çift psikoloğun kulağına nasıl gelir? Bickerton'ın başlıca sorunu, yirminci yüzyıl kreollerinin dilsel bir boşlukta ve orijinal dili üreticilerle karşılaştırılabilir süreçlerle yaratıldığı varsayımıdır. Ama Bickerton, kreol incelerken ham yaratıma mı bakıyor? Çalıştığı orijinal kreol konuşmacıları yalnızca pidgin içeren bir dünyada mı yaşıyor? Belli ki hayır. Kreol konuşmacılarının ilk nesli, pidgin konuşan ebeveynlerine rağmen zaten dil tarafından şekillendirilmiş bir dünyaya doğar. Genellikle standart bir dil konuşan büyükanne ve büyükbabaları ve o dili anlayan ebeveynleri vardır. Bunlar, standart bir üst düzey dilin konuşmacıları tarafından yaratılan bir sosyal yapıda yaşayan standart alt katman dilleri konuşanlar tarafından yaratılan yerel bir kültürün parçasıdır. Zaten dil tarafından oluşturulmuş bir dünyaya gelirler.

Bickerton'ın çocuğun standart dilleri edinmesine ilişkin argümanı, kültürel boşlukla ilgili aynı varsayımla bozulur. Yazarın dil edinimiyle ilgili mevcut teoriler hakkındaki gazabının, çocukların doğuştan gelen dilsel yapılarla sahip olsalar bile aynı zamanda basitleştirilmiş, doğru biçimlenmiş ve yinelemeli bir deneyim ya da ebeveynlerden, yetişkinlerden ve hatta onlara dili “öğretmeye” yardımcı olan diğer çocuklardan gelen dil —“girdisi”— elde etmeleri görüşü olan “BrunerSnow yanılgısı” dediği şeye hücum ettiğini belirtmeliyiz. Bize “Bu hiçbir şekilde doğru değil” deniliyor. Belki öyledir ama belki de bunun gerçekten de dilin zihinden büyük ölçüde yardım almadan çıkmasına neden olup olmadığını görmek için Bickerton'ın biyoprogramına bir göz atsak iyi olur.

Onun kendi tanımını göz önünde bulundurun. Kreolün “yeniliği”nden etkilenerek şöyle der: “Tek iddia etmek istediğim, çocuğun öğrenmek için girdi olması gerektiğine inanmaya devam edersek, onun gelişmiş, doğal bir dili nasıl öğrendiğini tamamen yanlış anlamaya devam edeceğimizdir” (s. 139). Ancak daha sonra şöyle der: “Birisi herhangi bir şey hakkında iletişim kurabilmeden önce dünyanın dil imgesinde yeniden yaratılması

gerekiyordu” (s. 218). Ya da aynı sayfadaki mutlu ifadesinde durum böyle değildir “biz konuşmaya hazır olduğumuzda, evrendeki her şey orada durmuş bekliyordu —kaya ve nehir, dodo ve fil, fırtına ve gün doğumu, susuzluk ve kötülük, aşk ve şerefsizlik— hepsi sabırla etiketlerini bekliyordu.”

Evet, dil edinimi üzerine son on yılda yapılan yoğun araştırmalardan biraz açıklıkla bildiğimiz tek şey, çocuğun değerli ayrımlara ilişkin “doğuştan gelen bilgisini” bu ayrımlara tekabül eden dilsel formları aramak veya icat etmek için kullanmadan önce dünya ve onun sosyal olarak nasıl düzenlendiği hakkında ve konuşma edimlerinde kodlanacak insan niyetleri hakkında bir şeye ihtiyacı olduğudur. Araştırmayı ve buluşu yönlendiren bir tür dil biyoprogramı olduğundan şüphe etmek imkansızdır. Ancak bu program dilin, konuşmanın atıfta bulunacağı gerçekliği şekillendirmede ve hatta oluşturmada zaten derin bir etki bıraktığı bir sosyal dünyaya çocuk kabul edilene kadar çalışmaya başlayamaz.

İster Morityus Kreolü ister Mandarin Çincesi öğreniyor olun, dilbilgisi açısından doğru biçimlenmiş bir konuşmaya başlamadan önce dilin şekillendirdiği bir dünyayla tanışırsınız. İnsan türünün tarihi; genom bir yana sadece zihinle değil, nesilden nesle son derece sistemli bilgiler taşıyan kültürle de taşınır. Kreol dilini konuşmak isteyen kişinin veya standart bir dil konuşan bir ailenin çocuğunun hiçbir girdi olmadan başladığı fikri tuhaftır. Bickerton’ın meydan okuyan ve merak uyandıran genel argümanı için bu kadar abartılı bir iddia da gerekli değildir. Kendisinin de belirttiği gibi, doğası ne olursa olsun biyoprogram mutlaka kültürel gerçeklikle ve çocuğun erişebildiği dilsel biçimlerle etkileşime girer.

Ancak Bickerton’ın bir biyoprogramın nasıl çalıştığını gösterme çabası, mükemmel bir ilimdir. İçindeki tüm detaylar doğru olsa da olmasa da kitabı uzunca bir süre yankılanacaktır.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler meselelerine yoğunlaşan, gönüllülük odaklı, açık erişim, akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için [sosyalbilimler.org/hakkinda](http://sosyalbilimler.org/hakkinda) sayfasını, ekibimizde gönüllü olarak görev almak için [sosyalbilimler.org/basvuru](http://sosyalbilimler.org/basvuru) sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube’da @sosbilorg kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*’i takip edebilirsiniz.

[sosyalbilimler.org/abonelik](http://sosyalbilimler.org/abonelik) sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*’da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

*sosyalbilimler.org*’da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna [t.me/sosbilorg](https://t.me/sosbilorg) adresinden katılabilirsiniz.